

'Christel kwam altijd voor me op'

Jeroen Jansen (48), groepsleider verstandelijk beperkte volwassenen (onder wie doven)

„Voor veel van mijn dove vrienden is de omgang met hun horende familieleden een verplichting. Ze hebben vaak weinig met hun broers en zussen, omdat die in een andere wereld leven. Zelf voel ik me ook meer thuis onder doven, en heb op zeker moment bewust gekozen voor de dovencultuur. Ik heb weliswaar een reguliere baan met alleen maar horende collega's, maar in mijn vrije tijd ga ik vrijwel uitsluitend met andere doven om. Christel snapt dat, zij begrijpt mijn doofheid. Als ik vroeger gepest werd, kwam ze altijd voor me op. Mijn moeder zei dan tegen haar 'ach, laat gaan, hij hoort toch niet wat ze zeggen', maar Christel werd kwaad en gaf de pesters een grote mond.

„In onze jeugd hadden we weleens ruzie, puur uit frustratie omdat we elkaar niet verstonden. Gebarentaal was toen ik opgroeide nog uit den boze, dove kinderen moesten leren praten en liplezen, 'spraakafzien'. Maar het verschil tussen 'ton' en 'zon' is aan iemands mond niet te zien, om maar wat te noemen, dus de communicatie was lastig, ook met mijn ouders en op school. Daardoor heb ik veel informatie gemist en heb ik niet, zoals Christel, kunnen studeren aan de universiteit. Dat vind ik erg jammer, maar ik ben er niet verbitterd over. Ik ben een positief ingesteld mens.

„Christel heeft van 2001 tot 2006 in Portugal gewoond, en in die periode heb ik haar verschrikkelijk gemist. We mailden wel, maar sommige dingen wil je gewoon vertellen. Zoals die keer dat ik een heel erg leuke vrouw ontmoet had - ze is nog steeds mijn vriendin. Ik kan alles aan Christel kwijt. Toen ik een ongelukkig relatie had en niet wist wat ik moest doen, zei ze: 'Luister naar je hart'. Dat vond ik zo mooi gezegd, ik kende die hele uitdrukking niet. Ik heb daar veel over nagedacht, en besepte dat ik de relatie moest verbreken."

Jeroen Jansen is doof. Zijn zus Christel is een van de weinige horenden die zijn doofheid begrijpt.

Jeroen en Christel Jansen, Haarlem, 1967

Uw verhaal in deze rubriek? Mail naar broerzus@nrc.nl

'Hij opent voor mij een fascinerende wereld'

Christel Jansen (53), schrijver en yogadocent

„Ik zat op de kleuterschool toen mijn vader me met de auto van school haalde. Dat gebeurde nooit. De baby was geboren! 'Heb ik een zusje?', vroeg ik hoopvol. Maar nee, het was een broertje. Maar ik vond 'm meteen hartstikke leuk.

„Jeroen was gewoon mijn broertje. Je moest op de grond stampen om zijn aandacht te trekken en hij begreep je niet altijd, maar soms deed hij ook gewoon alsof. Hij maakte weleens misbruik van zijn doofheid. Hij was een zorgenkind, want hij was ook nog scheel en hij is voor zijn tiende zeven keer geopereerd. Vanwege zijn slechte evenwichtsgevoel, een gevolg van zijn doofheid, viel hij vaak. Dat mensen door zijn gebrekkige spraak soms dachten dat hij niet goed snik was, vond ik verschrikkelijk. Ik weet nog dat we sigaretten gingen halen voor mijn vader, en dat ik kwaad tegen de man achter de toonbank zei: 'Hij is niet gek, hij is gewoon dóóf!'

„Ik ben er trots op hoe hij zijn weg heeft gevonden. Hij heeft een prima baan, veel vrienden en hij reist met zijn vriendin de hele wereld af. Dat hij er zo voor heeft moeten knokken, en nog, vind ik verdrietig. Hij moet altijd voor zichzelf opkomen. Zelfs op familiebijeenkomsten wordt hij soms gewoon vergeten. Op zijn werk, een instelling voor gehandicapten nota bene, vergeten ze ook nog weleens om voor een vergadering een doventolk te regelen.

„Dankzij Jeroen heb ik de fascinerende wereld van de doven leren kennen. Ik heb geschreven voor het dovenblad *Woord & Gebaar* en in 2010 publiceerde ik *De stem van Isa*, een jeugdroman over een doof meisje. Ontzettend jammer dat ik de gebarentaal nooit goed onder de knie heb gekregen, ondanks enkele cursussen. Mijn man en kinderen hebben ook gebarentaal geleerd, maar het is ons niet gelukt er bedreven in te worden, daarvoor zien we Jeroen te weinig."

Brigit Kooijman, talk: Erika Zeegers